

در دهکده سازندگان ویولون

از س. آراکلیان

چندی قبل در دهکده «میتن والد» آلمان که از مراکز مهم صنعت ساختن آلات موسیقی است نمایشگاه و مراسم خاصی برگزار شد که حائز اهمیت فنی و حرفه‌ای زیادی بود. آقای آراکلیان مدیر کارگاه سازشناسی هنرهای زیبای کشور که در زمینه صنعت ساختن آلات موسیقی متخصصی بصیر است و مؤلف کتاب بسیار پرارجی در این باره می‌باشد از طرف هنرهای زیبای کشور در این نمایشگاه و مراسم شرکت جسته بود و اینک خاطرات پراکنده‌ای از سفر خود را بنظر خوانندگان علاقمند می‌رساند.

سیصد سال پیش «میتن والد»^۱ دهکده دور افتاده‌ای در نواحی کوهستانی آلپ در باویر آلمان بود و مردمش در فقر و بدبختی میزیستند.

Mittenwald - ۱

هنگام زمستان جاده‌های ناهموار پوشیده از برف دهکده را محاصره میکرد و امکان هر گونه ارتباطی را با خارج از بین می‌برد. مردم ششماه از سال را در انزوای مطلق، بیکاری و گرسنگی میگذراندند.

در یکشب زمستان، پیران دهکده در شهرداری گردهم آمدند و متفقاً نظر دادند که امکان ادامه آن وضع غیر ممکن است. سپس اندیشیدند که مردم دهکده را وادار بفرار گرفتن حرفه و فنی نمایند تا مددزندی آنان در روزهای سخت و طولانی زمستان باشد.

بزودی با جوهی که بعنوان اعانه جمع‌آوری شد، چند مرد جوان از بین اهالی انتخاب و برای فرار گرفتن فنون مختلف روانه سفر شدند.

سالها گذشت، یکروز یکی از جوانان سفر کرده بنام «ماتیوس کلوتز»^۱ از کشور ایتالیا بدهکده بازگشت، و مردم را با ارمغان خود غرق در شادی و شغف کرد.

این هدیه بزرگ طرز ساختن ویلون و سایر آلات موسیقی و یا حرفه جدیدی برای مردم دهکده بود.

«ماتیوس کلوتز» با آنها خاطر نشان کرد که جنگلهای اطراف «میتن والد» دارای درختان گران قیمتی است و با چوب آنها ویلونهایی می‌توان ساخت که با استفاده زیاد در همه دنیا بفروش خواهد رفت.

سخنان «ماتیوس کلوتز» مردم را بر سرشوق آورد، همه بدور یکدیگر گرد آمدند و شروع بکار کردند.

دوازده سال بعد «میتن والد» مرکز هنر مندترین سازندگان آلات موسیقی آلمان بود.

از آن پس تجار نقاط مختلف همجوار و دویک نشینهای اطراف به «میتن والد» روی می‌آوردند و هر بار صدها ویلون ظریف و زیبای می‌خریدند. افراد متعددی از فامیلهای متشخص دهکده کار زراعت را برای پرداختن به هنر ویلون سازی رها میکردند. مشهورترین این فامیلهای کلوتز، بادر،^۲ کنی لینگ^۳ و نوور^۴ بودند.

Bader - ۲

MathiusKlotz - ۱

Neuver - ۴

Knilling - ۳

دورنمای دهکده «میتن والد»

با گذشت زمان «میتن والد» در ردیف ثروتمندترین و مرفه‌ترین دهکده‌های آلمان درآمد. صنعتگران جوان نیز بتدریج بانگلستان و شهرهای دیگر آلمان مهاجرت می‌کردند و هنر ساختن آلات موسیقی را بشاگردانی که در اطراف خود گرد آورده بودند، می‌آموختند.

امروز سیصدسال از آن تاریخ می‌گذرد. در اوت سال ۱۹۵۹ «میتن والد» مرکز تجمع سازندگان و سوداگران آلات موسیقی آلمان شد. همه آنها بمنظور شرکت در نمایشگاه ویولونهای ساخته شده در قرن هفده تا با امروز و نیز حضور در جشنهای صدمین سال تأسیس هنرستان «سازندگان آلات موسیقی» به میتن والد روی آورده بودند.

«میتن والد» همان دهکده فقیر گرفته، امروز بعد از سیصدسال بشهر کوچک آسوده و مرکز سیاحتی تبدیل شده است. در تمام مدت نمایشگاه حتی یک اطاق خالی برای مسافرین و مهمانان این مرکز هنری پیدا نمیشد.

جشن با کنسرت بزرگی آغاز شد. در این کنسرت آثاری از باخ، بتهوفن، موزاروهایدن اجرا گشت. این آثار جملگی از آثار موسیقی مجلسی بود

و هنر آموزان و استادان «هنرستان ویولون سازی» آنها را می نواختند.
در پایان کنسرت مدیر هنرستان آقای «ك. لئونارد»^۱ سخنی کوتاه
پیرامون تاریخچه سیصد ساله مدرسه ایراد و نمایشگاه را افتتاح کرد.
نمایشگاه شامل ششصد اثر از آثار هنرمندان میتن والد و سایر شهرهای
آلمان در طول سیصدسال گذشته بود. در این نمایشگاه غرفه‌ها و اطاقهای
مخصوصی برای خانواده‌هایی که هنر خود را نسل بنسل حفظ کرده و بفرزندان
خود آموخته بودند اختصاص داده شده بود درغرفه مخصوص خانواده کلو تز
آثاری از ماتیوس و سایر افراد خانواده از سیصدسال پیش تا با امروز بچشم
میخورد. آخرین بازمانده این خانواده ۷۸ ساله است و مانند جدش، ماتیوس
نام دارد.

برای تکمیل مجموعه نمایشگاه، صاحبان مجموعه‌های ویولون و سایر
آلات موسیقی از همه نقاط آلمان نمونه‌های بسیار نفیسی از گردآورده‌های
خود را در اختیار موجدین نمایشگاه گذاشته بودند.
در بین آنها همه نوع آلات موسیقی زمی قرن هفدهم از جمله «ویولا دو-
گامبا»، «ویول»، «کلاوسن» که در این اواخر دوباره رواج یافته وجود
داشت.

امروز فقط دو هنرمند سازنده سازهای قدیمی در میتن والد وجود دارد
که همه وقتشان با سفارشات قبلی گرفته شده است.
آرشه «ویولا دو گامبا» کاملاً نظیر آرشه کمانچه‌های خودمان است.
این نوع آرشه چندین قرن پیش با روپا آورده شده و در طول سالها اجباراً
تغییراتی یافته و امروز بصورت کاملی درآمده است.

آلمانها آنها را «آرشه باخ» می نامند. با این آرشه با سانس می توان
آکورد روی سه و چهار سیم گرفت .

کمانچه های ما این نقص را دارد که نوازنده را وادار بسکوششی
مضاعف میکند بدین معنی که بایستی سیمهای آرشه را بحالت کشیده نگهداشت
و در عین حال روی سیمها کشید .

باید دانست که سیمهای آرشه «ویولا دو گامبا» بوسیله پیچ مخصوصی

در يك كارگاه ويولونمازي «همين والد»

بحالت كشيده نگهداشته ميشود نه بادست؛ همچنين دست راست مجبور بكموش خسته كنده وحرركات اضافي نيست.

اين جانب در نظر دارم قبل از اينكه اين آرشه تکميل شده کمانچه را به وطن اصلي خودش باز آورم ناگزير تغييراتي: ۱ - از نظر طول ۲ - در خميدگي و در بلند کردن «قد» آن بدهم تا وضع قرار گرفتن دست بين چوب و سيمهاي آرشه بصورت آزادترى در آيد. بهمين منظور ساختن چنين آرشه‌اي را بيك صنعتگر متخصص ساختن آرشه با توجه به تغييراتي كه اشاره شد داده‌ام. در تهران ساختن چنين آرشه‌اي كه نواختن کمانچه را بسيار آسان ميكند، كاملا ميسر است.

بر گرديم بجرىان نمايشگاه:

هر روز صدها نفر ويولونيست، سازنده آلات موسيقي و علاقمند به

موسیقی از انواع بسیار جالب و نفیس و یولون دیدن و از آنها عکسبرداری میکردند. قیمت هر کدام از این ویولونها بالغ بر ۲۰۰۰۰۰ ریال می شد. چون مدتها در تهران ویولون خوب ندیده بودم همه وقت مرا بدیدن آنها در نمایشگاه میگذراندم.

گردآورندگان ویولونهای قیمتی با خوشروئی در مقابل سؤالاتم توضیحات جامعی در باره تاریخچه هر یک از ویولون ها می دادند زیرا مرا قبلاً بخاطر کتابی که درباره ویولون نوشته ام و اخیراً بزبان آلمانی ترجمه و منتشر شده است می شناختند.

شامگردان هنرستان ویولونسازی بسوی ساختمان جدید می روند

این اثر اخیراً بچاپ رسیده و من نمونه های متعددی از آنرا روی میز کار سازندگان ویولون میتن والد بارها دیده بودم. بقیه اوقاتم نیز در مصاحبت هنرمندان میتن والد و مباحثه در باره شیوه و اسلوبهای مختلف ویولون سازی میگذشت.

صنعتگران سازنده ویولون غالباً بعد از خاتمه کارشان مرا بخانه خود دعوت می کردند و ما ساعتها در باره شیوه های مختلف ساختمان ویولون بحث میکردیم. ورنی مخصوصی که اساسش «مریاببر زرد» می باشد در کتاب «ویولون» نوشته اینجناب شرحش آمده است بشدت مورد توجه صنعتگران ویولون

las Klotz - Kunst- und
Museum

قرار گرفته بود. روی يك
قطعه چوب درخت بلوط، ورنی
را به سازندگان آلات موسیقی
میتن والد نشان دادم و بسیار
مورد توجه آنها واقع شد زیرا
شبهات شگفت انگیزی به ورنی
مخصوص و بولو نهی قدیمی
ایتالیائی داشت که فرمول آن
از مدتها پیش مفقود شده است.
باین دلیل در عرض يك هفته
اندوخته «مر» همه داروخانه-
های میتن والد بفروش رفت...

بعد از نمايشگاه که مدت
دو هفته بطول انجامید، جشن-
های صدمین سال تأسیس هنرستان
« ساختن آلات موسیقی » در
ساعت هشت صبح روز ۵ سپتامبر
با مراسم مذهبی آغاز یافت.
در مقابل کلیسائی که مراسم
در آن برگزار میشد ساختمانی
بیاد بود « ماتیوس کلوتر » بنا شده بود.

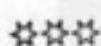
مجسمه «ماتیوس کلوتر»

شکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

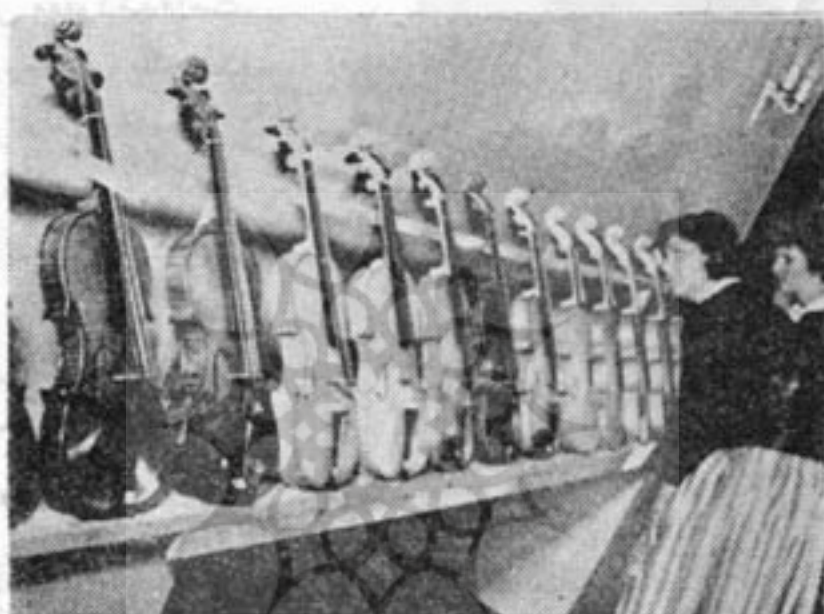
بعد از مراسم مذهبی شرکت کنندگان به ترتیب : ۱ - ارکستر ۲۴ -
استادان و هنرجویان مدرسه ، ۳ - روحانیون ، ۴ - صنعتگران و بولون سازو
مدعوین بطرف عمارت جدید هنرستان حرکت کردند.

پس از سخنرانی جامع رئیس مدرسه، ارکستر هنرستان قطعاتی نواخت.
ارکستر سنفونیک مونیخ نیز در برنامه شب شرکت کرد .

روز ۱۵ سپتامبر جشن با بازدید محل جدید هنرستان و نمايشگاه پایان
یافت و در صبحگاه آخرین روز، کنسرتی با شرکت هنرجویان قدیمی و کنونی
هنرستان داده شد .

همه هنرمندان میتن والد ویولونها را با دست میسازند . زیرا ساختن آنها باماشین بشدت ممنوع شده است . ویولونها از چوب جنگلهای «کار-واندل»^۱ در اطراف میتن والد تهیه میشود .
طرز تهیه چوب بدین ترتیب است که هنگام پائیز درختان را میبرند و بمحلی حمل می کنند که هوا در آن جریان داشته باشد . بعد از پانزده سال از چوبی که برای ساختن ویولون کاملا آماده شده استفاده می کنند . این

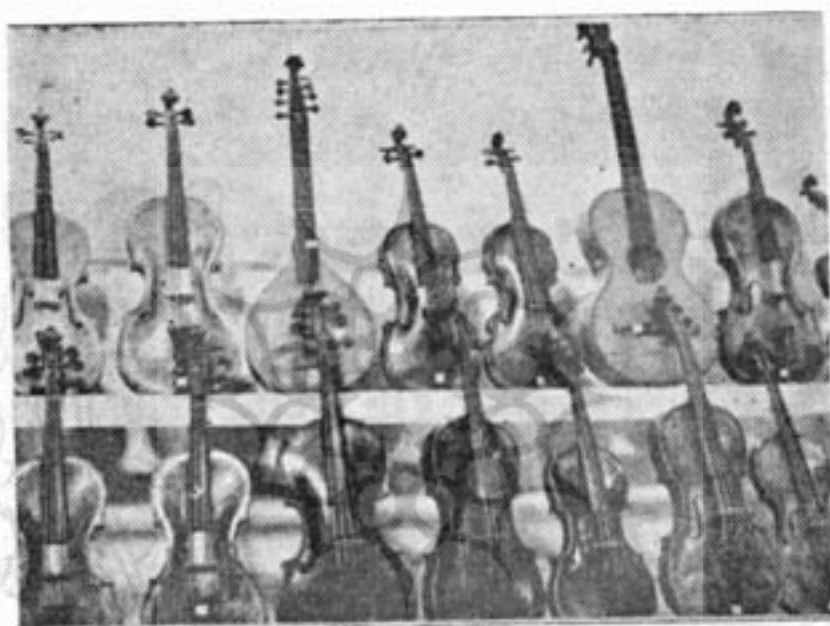
شهرت قیمتهای از نمایشگاه فرانکنی

دقت و طرز کار تنها بمنظور مراغوب نگاهداشتن جنس ویولون است و بهمین دلیل نیز قیمتهای نسبتاً گزافی (۴۰۰۰-۴۵۰۰۰ ریال) برای هر ویولون معین می کنند . در حالیکه ویولونهای ساخت کارخانه سایر نقاط آلمان را میتوان با ۵۰۰ ریال خریداری کرد .

منظور نهائی من از تهیه این گزارش گذراندن وقت و هدر کردن قلم

و کاغذ نبود؛ در واقع هدف دیگری از اینکار دارم. در جنگلهای مازندران بدون شک دهکده فقیرانه‌ای وجود دارد که ما هنوز نام و محل آنرا نمیدانیم. اهالی «میتن‌والد» ایران که در فقر و بیکاری زندگی می‌کنند، هرگز بخاطرشان نمیگذرد که درختان و چوبهای قیمتی جنگلهای اطراف دهکده میتواند منبع ثروت و خوشبختی آنان باشد. آنها نیز مانند مردم میتن‌والد در انتظار کسی هستند که نظیر ماتیوس

قسمتهای دیگری از نمایشگاه

کلوتز رفاه و ثروت را با خود همراه بیاورد و آنجا را مرکز ساختن آلات موسیقی (ویولون - ویولون سل - گیتار - کنترباس و غیره) در ایران نماید. مراجع و موسسات دولتی ما از لحاظ علاقه به پیشرفت کارهای صنعتی متحمل مخارج زیادی برای ایجاد کارخانه‌ها و وارد کردن ماشینهای مختلف میشوند؛ در حالیکه صنعتگر ویولون ساز سرمایه زیاد و ماشین گران قیمت احتیاجی ندارد؛ بلکه تنها سرمایه او چوب مخصوص و دستهای هنرمند است و این هر دو در مازندران وجود دارد.

بعد از جنگ جهانی دوم دو کشور چین و ژاپن از کشورهای مشرق در
 کار ساختن آلات موسیقی پیشرفتهای زیادی کرده اند . بطوریکه روزنامه
 های آلمان مینویسند و بولونهای ژاپنی رکورد فروش و بولونهای ساخت
 کارخانه های آلمان را شکسته است . بهمین ترتیب در مغازه های شهرهای
 اروپای غربی پیانوهای کشور چین ، باقیمت بسیار ارزان و غیرقابل تصویری
 بفروش میرسد .

ترجمه فریده فرجام

